

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)

της 29ης Ιουνίου 2023*

«Προδικαστική παραπομπή – Μεταναστευτική πολιτική – Καθεστώς υπηκόων τρίτων χωρών οι οποίοι είναι επί μακρόν διαμένοντες – Οδηγία 2003/109/ΕΚ – Άρθρο 9, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, άρθρο 14, παράγραφος 1, άρθρο 15, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, άρθρο 19, παράγραφος 2, και άρθρο 22 – Δικαίωμα υπαγωγής των υπηκόων τρίτων χωρών στο καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος σε κράτος μέλος – Χορήγηση από το πρώτο κράτος μέλος “αδείας διαμονής επί μακρόν διαμένοντος – ΕΕ” αορίστου διάρκειας – Απουσία υπηκόου τρίτης χώρας από το έδαφος του πρώτου κράτους μέλους υπερβαίνουσα την εξαετία – Επακόλουθη έκπτωση από το δικαίωμα υπαγωγής στο καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος – Αίτηση ανανέωσης αδείας διαμονής χορηγηθείσας από το δεύτερο κράτος μέλος βάσει των διατάξεων του κεφαλαίου III της οδηγίας 2003/109/ΕΚ – Απόρριψη της αιτήσεως από το δεύτερο κράτος μέλος λόγω εκπτώσεως από το δικαίωμα υπαγωγής στο καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος – Προϋποθέσεις»

Στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-829/21 και C-129/22,

με αντικείμενο δύο αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλαν το Hessischer Verwaltungsgerichtshof (διοικητικό εφετείο της Έσσης, Γερμανία) (C-829/21), και το Verwaltungsgericht Darmstadt (διοικητικό πρωτοδικείο Ντάρμστατ, Γερμανία) (C-129/22), με αποφάσεις της 17ης Δεκεμβρίου 2021 και της 21ης Φεβρουαρίου 2022, οι οποίες περιήλθαν στο Δικαστήριο στις 24 Δεκεμβρίου 2021 και στις 24 Φεβρουαρίου 2022, αντιστοίχως, στο πλαίσιο των δικών

TE,

RU, νομίμως εκπροσωπούμενη από τον TE,

κατά

Stadt Frankfurt am Main (C-829/21),

και

EF

κατά

Stadt Offenbach am Main (C-129/22),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα),

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

συγκείμενο από τους A. Prechal (εισηγήτρια), πρόεδρο τμήματος, M. L. Arastey Sahún, F. Biltgen, N. Wahl και J. Passer, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: J. Richard de la Tour

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

– λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από την A. Κατσιμέρου και τον H. Leurpold,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 23ης Μαρτίου 2023,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Οι αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως αφορούν την ερμηνεία του άρθρου 9, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, του άρθρου 14, παράγραφος 1, του άρθρου 15, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, και του άρθρου 19, παράγραφος 2, της οδηγίας 2003/109/ΕΚ του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2003, σχετικά με το καθεστώς υπηκόων τρίτων χωρών οι οποίοι είναι επί μακρόν διαμένοντες (ΕΕ 2004, L 16, σ. 44), όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2011/51/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Μαΐου 2011 (ΕΕ 2011, L 132, σ. 1) (στο εξής: οδηγία 2003/109).
- 2 Οι αιτήσεις αυτές υποβλήθηκαν στο πλαίσιο ένδικων διαφορών μεταξύ, στην υπόθεση C-829/21, της TE και της RU, νομίμως εκπροσωπούμενης από την TE, υπηκόων Γκάνας, αφενός, και του Stadt Frankfurt am Main (Δήμου Φρανκφούρτης επί του Μάιν, Γερμανία), αφετέρου, σχετικά με την άρνησή του να ανανεώσει την άδεια διαμονής της TE και να χορηγήσει άδεια διαμονής στην RU, και μεταξύ, στην υπόθεση C-129/22, του EF, υπηκόου Πακιστάν, αφενός, και του Stadt Offenbach am Main (Δήμου του Όφφενμπαχ επί του Μάιν, Γερμανία), αφετέρου, σχετικά με την άρνηση του τελευταίου να ανανεώσει την άδεια διαμονής του EF, για τον λόγο ότι, σε καθεμία από τις δύο ένδικες διαφορές, οι TE και EF απώλεσαν το δικαίωμά τους υπαγωγής στο καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος, το οποίο είχε χορηγηθεί από την Ιταλική Δημοκρατία και πιστοποιείτο με άδεια διαμονής επί μακρόν διαμένοντος – ΕΕ αορίστου διάρκειας λόγω απουσίας τους από το ιταλικό έδαφος για χρονικό διάστημα υπερβαίνον την εξαετία.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

- 3 Οι αιτιολογικές σκέψεις 4, 6, 10, 11, 17, 21 και 22 της οδηγίας 2003/109 αναφέρουν τα εξής:
  - «(4) Η ενσωμάτωση των υπηκόων τρίτων χωρών που είναι επί μακρόν διαμένοντες στα κράτη μέλη αποτελεί στοιχείο-κλειδί για την προώθηση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής, θεμελιώδους στόχου της [Ευρωπαϊκής Ένωσης], ο οποίος ορίζεται στη συνθήκη.

[...]

- (6) Το κύριο κριτήριο για την απόκτηση του καθεστώτος επί μακρόν διαμένοντος θα πρέπει να είναι η διάρκεια διαμονής στην επικράτεια ενός κράτους μέλους. Αυτή η κατοίκηση θα πρέπει να ήταν νόμιμη και αδιάλειπτη ώστε να δείχνει την εδραίωση του προσώπου στη χώρα. [...]

[...]

- (10) Θα πρέπει να δημιουργηθεί ένα σύστημα κανόνων που να διέπει τις διαδικασίες για την εξέταση της αίτησης για τη χορήγηση του καθεστώτος επί μακρόν διαμένοντος. Οι διαδικασίες αυτές θα πρέπει να είναι αποτελεσματικές και διαχειρίσιμες, λαμβάνοντας υπόψη το συνήθη φόρτο εργασίας των διοικήσεων των κρατών μελών, καθώς και διαφανείς και δίκαιες, προκειμένου να προσφέρουν το κατάλληλο επίπεδο ασφαλείας του δικαίου στους ενδιαφερομένους. Δεν θα πρέπει να αποτελούν μέσο παρεμπόδισης της άσκησης του δικαιώματος διαμονής.

- (11) Η απόκτηση του καθεστώτος επί μακρόν διαμένοντος θα πρέπει να πιστοποιείται με άδειες διαμονής που να παρέχουν στο ενδιαφερόμενο πρόσωπο τη δυνατότητα να αποδεικνύει εύκολα και αμέσως το νομικό καθεστώς του. [...]

[...]

- (17) Η εναρμόνιση των προϋποθέσεων απόκτησης του καθεστώτος επί μακρόν διαμένοντος ευνοεί την αμοιβαία εμπιστοσύνη μεταξύ κρατών μελών. [...]

[...]

- (21) Το κράτος μέλος στο οποίο ο επί μακρόν διαμένων προτίθεται να ασκήσει το δικαίωμα διαμονής, θα πρέπει να μπορεί να εξακριβώνει ότι το οικείο πρόσωπο πληροί τους όρους που προβλέπονται για τη διαμονή στην επικράτειά του. [...]

- (22) Προκειμένου να μην καθίσταται ανενεργό το δικαίωμα διαμονής, ο επί μακρόν διαμένων θα πρέπει να απολαύει, στο δεύτερο κράτος μέλος, της αυτής μεταχείρισης, υπό τις συνθήκες που καθορίζονται στην παρούσα οδηγία, με εκείνες που απολαύει στο κράτος μέλος στο οποίο απέκτησε το καθεστώς. [...]

- 4 Το άρθρο 1 της οδηγίας, που επιγράφεται «Αντικείμενο», ορίζει τα εξής:

«Η παρούσα οδηγία καθορίζει:

- α) τις προϋποθέσεις χορήγησης και ανάκλησης του καθεστώτος επί μακρόν διαμένοντος από ένα κράτος μέλος στους υπηκόους τρίτων χωρών οι οποίοι διαμένουν νόμιμα στην επικράτειά του, καθώς και τα συναφή δικαιώματα [...]

[...]

5 Το άρθρο 2, στοιχεία β' έως δ' και ζ', της εν λόγω οδηγίας, το οποίο επιγράφεται «Ορισμοί», έχει ως εξής:

«Κατά την έννοια της παρούσας οδηγίας, νοούνται ως:

[...]

β) “επί μακρόν διαμένων”: κάθε υπήκοος τρίτης χώρας που απολαύει του καθεστώτος επί μακρόν διαμένοντος που προβλέπεται στα άρθρα 4 έως 7·

γ) “πρώτο κράτος μέλος”: το κράτος μέλος το οποίο για πρώτη φορά χορήγησε το καθεστώς του επί μακρόν διαμένοντος σε υπήκοο τρίτης χώρας·

δ) “δεύτερο κράτος μέλος”: κάθε κράτος μέλος άλλο από εκείνο που χορήγησε για πρώτη φορά το καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος σε υπήκοο τρίτης χώρας και στο οποίο ο εν λόγω επί μακρόν διαμένων ασκεί το δικαίωμα διαμονής του·

[...]

ζ) “άδεια παραμονής επί μακρόν διαμένοντος [ΕΕ]”: άδεια παραμονής που εκδίδεται από το οικείο κράτος μέλος κατά την απόκτηση του καθεστώτος επί μακρόν διαμένοντος.»

6 Το κεφάλαιο II της εν λόγω οδηγίας, το οποίο περιλαμβάνει τα άρθρα 4 έως 13, περιέχει ένα σύνολο κανόνων σχετικών με το καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος σε κράτος μέλος, ιδίως όσον αφορά τη χορήγηση και την απώλεια του καθεστώτος αυτού.

7 Το άρθρο 8 της εν λόγω οδηγίας, που επιγράφεται «Άδεια παραμονής επί μακρόν διαμένοντος [ΕΕ]», ορίζει στις παραγράφους του 1 και 2 τα ακόλουθα:

«1. Το καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος είναι μόνιμο, υπό την επιφύλαξη του άρθρου 9.

2. Τα κράτη μέλη χορηγούν στον επί μακρόν διαμένοντα άδεια παραμονής επί μακρόν διαμένοντος [ΕΕ]. Αυτή η άδεια έχει διάρκεια ισχύος τουλάχιστον πέντε ετών· κατά τη λήξη της, ανανεώνεται αυτοδικαίως κατόπιν αιτήσεως, εφόσον απαιτείται.»

8 Το άρθρο 9 της οδηγίας, το οποίο επιγράφεται «Ανάκληση ή απώλεια του καθεστώτος επί μακρόν διαμένοντος», ορίζει τα εξής:

«1. Οι επί μακρόν διαμένοντες δεν δικαιούνται πλέον να διατηρούν το καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος στις ακόλουθες περιπτώσεις:

[...]

γ) απουσία επί διάστημα δώδεκα διαδοχικών μηνών από το έδαφος της [Ενωσης].

[...]

4. Ο επί μακρόν διαμένων ο οποίος έχει διαμείνει σε άλλο κράτος μέλος σύμφωνα με το κεφάλαιο III, δεν δικαιούται πλέον να διατηρεί το καθεστώς του επί μακρόν διαμένοντος το οποίο

αποκτήθηκε στο πρώτο κράτος μέλος, όταν το καθεστώς αυτό του/της έχει χορηγηθεί σε άλλο κράτος μέλος σύμφωνα με το άρθρο 23.

Εν πάση περιπτώσει, μετά από εξαετή απουσία από το έδαφος του κράτους μέλους το οποίο του χορήγησε το καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος, το εν λόγω πρόσωπο δεν δικαιούται πλέον να διατηρεί το καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος στο προαναφερθέν κράτος μέλος.

Κατά παρέκκλιση από το δεύτερο εδάφιο, το οικείο κράτος μέλος μπορεί να προβλέψει ότι, για ειδικούς λόγους, ο επί μακρόν διαμένων διατηρεί το καθεστώς του/της στο εν λόγω κράτος μέλος σε περίπτωση απουσιών για περίοδο υπερβαίνουσα την εξαετία.

5. Όσον αφορά τις περιπτώσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1 στοιχείο γ) και στην παράγραφο 4, τα κράτη μέλη που έχουν χορηγήσει το καθεστώς προβλέπουν απλουστευμένη διαδικασία για την επανάκτηση του καθεστώτος επί μακρόν διαμένοντος.

Η εν λόγω διαδικασία ισχύει ιδίως στις περιπτώσεις προσώπων που έχουν διαμείνει σε δεύτερο κράτος μέλος για λόγους σπουδών.

Οι όροι και η διαδικασία επανάκτησης του καθεστώτος επί μακρόν διαμένοντος καθορίζονται από το εθνικό δίκαιο.

6. Η λήξη της άδειας παραμονής επί μακρόν διαμένοντος [ΕΕ] δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να επιφέρει την ανάκληση ή την απώλεια του καθεστώτος επί μακρόν διαμένοντος.

[...]

9 Το κεφάλαιο III της οδηγίας 2003/109, που επιγράφεται «Διαμονή στα άλλα κράτη μέλη», περιλαμβάνει τα άρθρα 14 έως 23.

10 Το άρθρο 14, παράγραφος 1, της οδηγίας 2003/109 προβλέπει τα ακόλουθα:

«Οι επί μακρόν διαμένοντες αποκτούν το δικαίωμα να διαμένουν στο έδαφος κρατών μελών άλλων από εκείνο που τους χορήγησε το καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος, για περίοδο που υπερβαίνει τους τρεις μήνες, εφόσον πληρούνται οι όροι που καθορίζονται στο παρόν κεφάλαιο.»

11 Κατά το άρθρο 15 της οδηγίας, το οποίο φέρει τον τίτλο «Όροι διαμονής σε δεύτερο κράτος μέλος»:

«1. Το ταχύτερο δυνατό και όχι αργότερα από τρεις μήνες από την είσοδό του στο έδαφος του δεύτερου κράτους μέλους, ο επί μακρόν διαμένων υποβάλλει αίτηση για άδεια διαμονής στις αρμόδιες αρχές του εν λόγω κράτους μέλους.

[...]

2. Τα κράτη μέλη μπορούν να απαιτούν την προσκόμιση αποδεικτικών στοιχείων ότι τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα διαθέτουν:

α) σταθερούς και τακτικούς πόρους, επαρκείς για τη συντήρηση των ιδίων και των μελών της οικογενείας τους, χωρίς να απαιτείται προσφυγή στο σύστημα κοινωνικής αρωγής του οικείου κράτους μέλους. [...]

[...]

4. Η αίτηση συνοδεύεται από τα τεκμηριωμένα αποδεικτικά στοιχεία που προβλέπονται από το εθνικό δίκαιο και αποδεικνύουν ότι το ενδιαφερόμενο πρόσωπο πληροί τις σχετικές προϋποθέσεις καθώς και από την άδεια διαμονής επί μακρόν διαμένοντος και από έγκυρο ταξιδιωτικό έγγραφο ή τα επικυρωμένα τους αντίγραφα.

Τα αποδεικτικά στοιχεία που αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο μπορούν να περιλαμβάνουν και τεκμηρίωση σχετικά με προσήκον κατάλυμα.

[...]»

- 12 Το άρθρο 19 της οδηγίας, το οποίο επιγράφεται «Εξέταση της αίτησης και χορήγηση της άδειας διαμονής», προβλέπει στην παράγραφο 2 τα ακόλουθα:

«Εφόσον πληρούνται οι όροι που προβλέπονται στα άρθρα 14, 15 και 16, και με την επιφύλαξη των διατάξεων των άρθρων 17 και 18 που αφορούν τη δημόσια τάξη, τη δημόσια ασφάλεια και τη δημόσια υγεία, το δεύτερο κράτος μέλος χορηγεί στον επί μακρόν διαμένοντα ανανεώσιμη άδεια διαμονής. Η άδεια αυτή ανανεώνεται, κατόπιν αιτήσεως, εφόσον απαιτείται, κατά τη λήξη της. Το δεύτερο κράτος μέλος ενημερώνει για την απόφασή του το πρώτο κράτος μέλος.»

- 13 Κατά το άρθρο 20 της οδηγίας, το οποίο επιγράφεται «Διαδικαστικές εγγυήσεις»:

«1. Κάθε απόφαση απόρριψης αιτήσεως για άδεια διαμονής πρέπει να είναι αιτιολογημένη. Η σχετική απόφαση κοινοποιείται στον ενδιαφερόμενο υπήκοο τρίτης χώρας σύμφωνα με τις διαδικασίες κοινοποίησης που προβλέπονται στη σχετική εθνική νομοθεσία. Η κοινοποίηση αναφέρει τα πιθανά δικαιώματα προσφυγής τα οποία έχει ο ενδιαφερόμενος, καθώς και την προθεσμία άσκησης τους.

[...]

2. Σε περίπτωση απόρριψης της αίτησης για άδεια διαμονής ή μη ανανέωσης ή ανάκλησης, ο ενδιαφερόμενος έχει δικαίωμα άσκησης προσφυγής στο οικείο κράτος μέλος.»

- 14 Το άρθρο 22 της οδηγίας 2003/109, το οποίο φέρει τον τίτλο «Ανάκληση της άδειας διαμονής και υποχρέωση επανεισδοχής», προβλέπει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Εως ότου ο υπήκοος τρίτης χώρας αποκτήσει καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος, το δεύτερο κράτος μέλος μπορεί να αποφασίσει να αρνηθεί να ανανεώσει ή να ανακαλέσει την άδεια διαμονής και να υποχρεώσει τον ενδιαφερόμενο και τα μέλη της οικογένειάς του/της να εγκαταλείψουν το έδαφός του, σύμφωνα με τις προβλεπόμενες από το εθνικό δίκαιο διαδικασίες, συμπεριλαμβανομένων των διαδικασιών απομάκρυνσης, στις ακόλουθες περιπτώσεις:

[...]

β) όταν οι όροι που προβλέπονται στα άρθρα 14, 15 και 16 δεν πληρούνται πλέον·

[...]».

Το γερμανικό δίκαιο

- 15 Το επιγραφόμενο «Ορισμοί» άρθρο 2 του Gesetz über den Aufenthalt, die Erwerbstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet (νόμου περί διαμονής, απασχόλησης και ένταξης των αλλοδαπών που βρίσκονται στο ομοσπονδιακό έδαφος), της 30ής Ιουλίου 2004 (BGBl. 2004 I, σ. 1950), ως είχε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών των διαφορών των κυρίων δικών (στο εξής: AufenthG), προβλέπει στην παράγραφο 4 τα εξής:
- «Η απαίτηση περί προσήκοντος καταλύματος δεν υπερβαίνει το μέτρο που επαρκεί για τη στέγαση του αιτούντος στέγη σε επιδοτούμενη από τις δημόσιες αρχές εκμισθούμενη κοινωνική στέγη. [...]»
- 16 Το άρθρο 5, παράγραφος 1, σημείο 1, του AufenthG ορίζει ότι, κατά κανόνα, η χορήγηση αδειάς διαμονής προϋποθέτει ότι εξασφαλίζονται τα μέσα διαβίωσης.
- 17 Σύμφωνα με το άρθρο 9a, παράγραφος 2, σημείο 6, του AufenthG, χορηγείται άδεια διαμονής επί μακρόν διαμένοντος – ΕΕ μόνον εάν ο ενδιαφερόμενος αλλοδαπός διαθέτει προσήκον κατάλυμα για τον ίδιο και για τα μέλη της οικογένειάς του τα οποία ζουν μαζί του στην οικογενειακή εστία.
- 18 Το άρθρο 38a του AufenthG, που επιγράφεται «Άδεια διαμονής επί μακρόν διαμένοντος σε άλλα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης», προβλέπει στην παράγραφο 1 τα εξής:
- «Σε αλλοδαπούς οι οποίοι διαθέτουν το καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος σε άλλο κράτος της Ευρωπαϊκής Ένωσης χορηγείται άδεια διαμονής εάν επιθυμούν να διαμείνουν στο ομοσπονδιακό έδαφος για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των 90 ημερών [...]»
- 19 Το άρθρο 51, παράγραφος 9, πρώτο εδάφιο, σημείο 4, του AufenthG ορίζει ότι η άδεια διαμονής επί μακρόν διαμένοντος – ΕΕ, η οποία χορηγείται από τις γερμανικές αρχές, παύει να ισχύει μόνον στην περίπτωση κατά την οποία ο αλλοδαπός διαμένει εκτός του ομοσπονδιακού εδάφους για χρονικό διάστημα έξι ετών.
- 20 Το άρθρο 52, παράγραφος 6, του AufenthG προβλέπει ότι, εάν ο αλλοδαπός απολέσει το καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος που του χορηγήθηκε σε άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η άδεια διαμονής που χορηγήθηκε δυνάμει του άρθρου 38a του ίδιου νόμου πρέπει να ανακληθεί.

Οι διαφορές της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

Η υπόθεση C-829/21

- 21 Η ΤΕ, υπήκοος Γκάνας, εισήλθε στο γερμανικό έδαφος από την Ιταλία στις 3 Σεπτεμβρίου 2013.
- 22 Είναι κάτοχος αδειάς διαμονής επί μακρόν διαμένοντος – ΕΕ, η οποία της χορηγήθηκε στην Ιταλία και φέρει τις ενδείξεις «illimitata» (αορίστου [διαρκείας]) και «Soggiornante di Lungo Periodo – [UE]» (επί μακρόν διαμένων – [ΕΕ]).
- 23 Σύμφωνα με το άρθρο 38a του AufenthG, η Ausländerbehörde der Stadt Offenbach (υπηρεσία αλλοδαπών του Δήμου Όφφενμπαχ, Γερμανία), η οποία είχε τότε τη σχετική αρμοδιότητα, της χορήγησε στις 5 Δεκεμβρίου 2013 άδεια διαμονής διαρκείας ενός έτους.

- 24 Στις 5 Αυγούστου 2014 η ΤΕ γέννησε την RU. Δεδομένου ότι η RU έπασχε από οξεία καρδιακή ανεπάρκεια που απαιτούσε σειρά χειρουργικών επεμβάσεων και παρατεταμένη μετεγχειρητική παρακολούθηση, η ΤΕ υποχρεώθηκε να παύσει την επαγγελματική της δραστηριότητα. Αντιμέτωπη με την κατάσταση αυτή, η ΤΕ υποχρεώθηκε να καταφύγει σε κοινωνικά επιδόματα για να καλύψει τις ανάγκες της οικογενείας της.
- 25 Με αποφάσεις της υπηρεσίας αλλοδαπών του Δήμου Όφφενμπαχ της 30ής Ιανουαρίου 2015, απορρίφθηκαν οι αιτήσεις της ΤΕ και της RU, που υποβλήθηκαν στις 12 Νοεμβρίου 2014, με αίτημα, αντιστοίχως, την ανανέωση και τη χορήγηση αδειάς διαμονής, για τον λόγο ότι οι αιτούσες δεν διέθεταν, σύμφωνα με το άρθρο 5, παράγραφος 1, σημείο 1, του AufenthG, τα αναγκαία μέσα διαβίωσης. Αμφότερες κλήθηκαν να εγκαταλείψουν το γερμανικό έδαφος και απειλήθηκαν με απομάκρυνση προς την Ιταλική Δημοκρατία όσον αφορά την ΤΕ και προς τη Δημοκρατία της Γκάνας όσον αφορά την RU.
- 26 Με απόφαση της 20ής Νοεμβρίου 2015, το Verwaltungsgericht Frankfurt am Main (διοικητικό πρωτοδικείο Φρανκφούρτης επί του Μάιν, Γερμανία) απέρριψε την προσφυγή που άσκησαν η ΤΕ και η RU κατά των ως άνω αποφάσεων.
- 27 Η ΤΕ και η RU άσκησαν έφεση κατά της αποφάσεως αυτής ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, του Hessischer Verwaltungsgerichtshof (διοικητικού εφετείου της Έσσης, Γερμανία).
- 28 Με απόφαση της 11ης Μαρτίου 2016, το αιτούν δικαστήριο έκανε δεκτή την έφεση λόγω των σοβαρών αμφιβολιών που διατηρούσε ως προς την ορθότητα της πρωτόδικης αποφάσεως, λαμβανομένης υπόψη της σημαντικής ιατρικής φροντίδας που είχε ανάγκη η RU, γεγονός ικανό, κατά το αιτούν δικαστήριο, να θεμελιώσει εξαίρεση από τον γενικό κανόνα του άρθρου 5, παράγραφος 1, σημείο 1, του AufenthG.
- 29 Από την 1η Νοεμβρίου 2017, ανεστάλη η δίκη ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου.
- 30 Στις 7 Σεπτεμβρίου 2020 ο Δήμος Φρανκφούρτης επί του Μάιν, ο οποίος εν τω μεταξύ κατέστη καθού στην ως άνω δίκη, επανέφερε προς περαιτέρω συζήτηση την υπόθεση, υποστηρίζοντας ότι η χορήγηση στην ΤΕ αδειάς διαμονής επί τη βάση του άρθρου 38a του AufenthG δεν ήταν πλέον δυνατή. Συγκεκριμένα, η ΤΕ δεν διέμενε πλέον στην Ιταλία για χρονική περίοδο άνω των έξι ετών και, ως εκ τούτου, δεν διέθετε πλέον το καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος. Η δε χορήγηση αδειάς διαμονής στην ΤΕ δυνάμει του άρθρου 9a του AufenthG ήταν αδύνατη, δεδομένου ότι η ΤΕ και η RU διαμένουν σε διαμέρισμα χρηματοδοτούμενο από τις υπηρεσίες κοινωνικής πρόνοιας, το οποίο δεν αποτελεί «προσέκον κατάλυμα» κατά την εν λόγω διάταξη.
- 31 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Hessischer Verwaltungsgerichtshof (διοικητικό εφετείο της Έσσης) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:
- «1) Συνάδει το άρθρο 38a, παράγραφος 1, του AufenthG, το οποίο κατά το εθνικό δίκαιο έχει την έννοια ότι ο επί μακρόν διαμένων σε κράτος μέλος ο οποίος μετεγκαθίσταται σε άλλο κράτος μέλος πρέπει και κατά τον χρόνο ανανέωσης της άδειας διαμονής του να διατηρεί το καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος που του χορηγήθηκε στο πρώτο κράτος μέλος, με τις διατάξεις των άρθρων 14 επ. της οδηγίας 2003/109, οι οποίες προβλέπουν απλώς και μόνον ότι οι επί μακρόν διαμένοντες έχουν δικαίωμα να διαμένουν στο έδαφος κρατών μελών

διαφορετικών από εκείνο που τους χορήγησε το καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος για περίοδο που υπερβαίνει τους τρεις μήνες, εφόσον πληρούνται οι επιπλέον όροι που καθορίζονται στο κεφάλαιο III της οδηγίας;

- 2) Νομιμοποιείται βάσει των διατάξεων των άρθρων 14 επ. της οδηγίας 2003/109 η αρμόδια για τους αλλοδαπούς αρχή, όταν πληρούνται οι υπόλοιπες προϋποθέσεις για την προσωρινή ανανέωση της άδειας διαμονής και ιδίως όταν ο αλλοδαπός διαθέτει σταθερούς και τακτικούς πόρους, με την απόφασή της επί της αίτησης ανανέωσης κατά το άρθρο 38a, παράγραφος 1, του AufenthaltG, να διαπιστώσει, με συνέπεια την απώλεια του δικαιώματος, ότι στο μεσοδιάστημα, ήτοι κατόπιν της μετεγκαταστάσεώς του στο δεύτερο κράτος μέλος, ο αλλοδαπός έχει απολέσει το καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος στο πρώτο κράτος μέλος δυνάμει του άρθρου 9, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 2003/109; Κρίσιμο χρονικό σημείο για τη λήψη απόφασης είναι εκείνο της τελευταίας διοικητικής ή δικαστικής απόφασης;
- 3) Στην περίπτωση που η απάντηση στο πρώτο και δεύτερο ερώτημα είναι αρνητική:
Φέρει ο επί μακρόν διαμένων το βάρος της επίκλησης του γεγονότος ότι δεν έχει απολέσει το δικαίωμα διαμονής του ως επί μακρόν διαμένων στο πρώτο κράτος μέλος;
Σε περίπτωση αρνητικής απάντησης στο ως άνω ερώτημα: Νομιμοποιείται εθνικό δικαστήριο ή εθνική αρχή να ελέγξει αν η χορηγηθείσα στον επί μακρόν διαμένοντα άδεια διαμονής αόριστης διάρκειας έχει λήξει ή θα ήταν τούτο αντίθετο προς την αρχή του δικαίου της Ένωσης περί αμοιβαίας αναγνώρισης των αποφάσεων των εθνικών αρχών;
- 4) Είναι δυνατό να αντιταχθεί σε υπήκοο τρίτης χώρας, η οποία εισήλθε στη Γερμανία προερχόμενη από την Ιταλία με άδεια διαμονής επί μακρόν διαμένοντος αόριστης διάρκειας και η οποία διαθέτει σταθερούς και τακτικούς πόρους, ότι δεν απέδειξε την ύπαρξη προσηκόντος καταλύματος, μολοντί η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας δεν έχει κάνει χρήση της δυνατότητας που προβλέπεται στο άρθρο 15, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 2003/109, η δε στέγασή της σε κοινωνική κατοικία κατέστη απαραίτητη μόνο διότι, ενόσω δεν διαθέτει άδεια διαμονής κατά το άρθρο 38a του AufenthaltG, δεν της καταβάλλεται επίδομα τέκνου;»

Η υπόθεση C-129/22

- 32 Ο ΕF, Πακιστανός υπήκοος, εισήλθε στο γερμανικό έδαφος από την Ιταλία την 1η Απριλίου 2014.
- 33 Είναι κάτοχος αδειας διαμονής επί μακρόν διαμένοντος – ΕΕ, η οποία του χορηγήθηκε στην Ιταλία και φέρει τις ενδείξεις «illimitata» (αορίστου [διαρκείας]) και «Soggiornante di Lungo Periodo – [UE]» (επί μακρόν διαμένων – [ΕΕ]).
- 34 Σύμφωνα με το άρθρο 38a του AufenthaltG, η Ausländerbehörde des Landkreises Offenbach (υπηρεσία αλλοδαπών της Περιφέρειας Όφφενμπαχ, Γερμανία), η οποία ήταν τότε αρμόδια, του χορήγησε στις 10 Ιουλίου 2014 άδεια διαμονής διάρκειας ενός έτους.
- 35 Η εν λόγω άδεια διαμονής ανανεώθηκε διαδοχικά, με τελευταία ανανέωση εκείνη της 28ης Μαΐου 2019 η οποία χορηγήθηκε από τον νυν αρμόδιο Δήμο Όφφενμπαχ επί του Μάιν, με ισχύ έως τις 13 Ιουλίου 2021.

- 36 Εντούτοις, η αίτηση ανανέωσης της αδειας διαμονής δυνάμει του άρθρου 38a του AufenthaltG, την οποία υπέβαλε ο ΕΦ στις 17 Μαρτίου 2021, απορρίφθηκε με απόφαση του εν λόγω δήμου της 27ης Απριλίου 2021, με την αιτιολογία, κατ' ουσίαν, ότι αυτός είχε απολέσει το δικαίωμα υπαγωγής στο καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος στην Ιταλία, δεδομένου ότι είχε παύσει να διαμένει στην ιταλική επικράτεια για διάστημα μεγαλύτερο των έξι ετών.
- 37 Στις 6 Μαΐου 2021 ο ΕΦ άσκησε προσφυγή ενώπιον του Verwaltungsgericht Darmstadt (διοικητικού πρωτοδικείου Ντάρμστατ, Γερμανία) κατά της ανωτέρω απόφασης, με αίτημα, μεταξύ άλλων, να υποχρεωθεί ο Δήμος Όφφενμπαχ επί του Μάιν να ανανεώσει την άδεια διαμονής του σύμφωνα με το άρθρο 38a του AufenthaltG.
- 38 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Verwaltungsgericht Darmstadt (διοικητικό πρωτοδικείο Ντάρμστατ) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Δικαιούται υπήκοος τρίτης χώρας, στον οποίον έχει χορηγηθεί δυνάμει της οδηγίας 2003/109 το καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος από πρώτο κράτος μέλος (εν προκειμένω: Ιταλική Δημοκρατία), να αιτηθεί από το δεύτερο κράτος μέλος (εν προκειμένω: Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας) την ανανέωση άδειας διαμονής, η οποία χορηγήθηκε κατ' εφαρμογήν των άρθρων 14 επ. της οδηγίας 2003/109 που ενσωματώθηκαν στο εσωτερικό δίκαιο, χωρίς να αποδεικνύει ότι το καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος παραμένει σε ισχύ;

Σε περίπτωση αρνητικής απάντησης:

2) Πρέπει να γίνει δεκτό ότι το καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος παραμένει σε ισχύ στο δεύτερο κράτος μέλος για τον λόγο και μόνον ότι ο υπήκοος τρίτης χώρας είναι κάτοχος άδειας διαμονής επί μακρόν διαμένοντος ΕΕ η οποία είναι αόριστης διάρκειας και εκδόθηκε από το πρώτο κράτος μέλος, μολοντί επί μία εξαετία δεν διέμενε στο έδαφος του κράτους μέλους που του χορήγησε το εν λόγω καθεστώς;

Σε περίπτωση αρνητικής απάντησης:

3) Είναι αρμόδιο το δεύτερο κράτος μέλος στο πλαίσιο της ανανέωσης της άδειας διαμονής να εξετάσει το ενδεχόμενο απώλειας του καθεστώτος επί μακρόν διαμένοντος βάσει του άρθρου 9, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 2003/109 και αναλόγως να αρνηθεί την ανανέωση ή υπεύθυνο να διαπιστώσει τη μεταγενέστερη απώλεια του ως άνω καθεστώτος είναι το πρώτο κράτος μέλος;

Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης:

4) Στην περίπτωση αυτή, είναι απαραίτητο για την εξέταση του λόγου απώλειας του καθεστώτος κατά τη διάταξη του άρθρου 9, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 2003/109 να έχει προηγηθεί μεταφορά της στην εθνική νομοθεσία με την οποία εξειδικεύονται οι όροι που συνεπάγονται την απώλεια του καθεστώτος επί μακρόν διαμένοντος στο πρώτο κράτος μέλος ή αρκεί να προβλέπεται από το εθνικό δίκαιο, χωρίς ρητή αναφορά στην οδηγία, ότι το δεύτερο κράτος μέλος δύναται να αρνηθεί τη χορήγηση άδειας διαμονής “εάν ο αλλοδαπός απολέσει το καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος που του χορηγήθηκε σε άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης”;

- 39 Με απόφαση του Προέδρου του Δικαστηρίου, της 8ης Νοεμβρίου 2022, αποφασίσθηκε η συνεκδίκαση των υποθέσεων C-829/21 και C-129/22 προς διευκόλυνση της ενδεχόμενης προφορικής διαδικασίας και προς έκδοση κοινής αποφάσεως.

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί των τριών πρώτων προδικαστικών ερωτημάτων στις υποθέσεις C-829/21 και C-129/22

- 40 Με τα τρία πρώτα προδικαστικά ερωτήματα, τα οποία πρέπει να εξετασθούν από κοινού, τα αιτούντα δικαστήρια στις υποθέσεις C-829/21 και C-129/22 ζητούν, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν η οδηγία 2003/109 έχει την έννοια ότι κράτος μέλος μπορεί να αρνηθεί να ανανεώσει άδεια διαμονής την οποία χορήγησε στον υπήκοο τρίτης χώρας δυνάμει των διατάξεων του κεφαλαίου III της οδηγίας για τον προβλεπόμενο στο άρθρο 9, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας λόγο ότι ο συγκεκριμένος υπήκοος, συνεπεία της απουσίας του, για διάστημα υπερβαίνον την εξαετία, από το έδαφος του κράτους μέλους το οποίο του χορήγησε το καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος, απώλεσε στο τελευταίο αυτό κράτος μέλος το δικαίωμα υπαγωγής στο καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος και, αν η άρνηση της ανανέωσης είναι δυνατή, από ποιες προϋποθέσεις εξαρτάται μια τέτοια απορριπτική απόφαση.
- 41 Συναφώς, κατά πρώτον, από το άρθρο 14, παράγραφος 1, της οδηγίας 2003/109 προκύπτει ότι το δικαίωμα υπαγωγής στο καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος στο «πρώτο κράτος μέλος», κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο γ', της οδηγίας, αποτελεί προϋπόθεση την οποία πρέπει να πληροί προηγουμένως υπήκοος τρίτης χώρας ο οποίος επιθυμεί να διαμείνει στο έδαφος του «δεύτερου κράτους μέλους», κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο δ', της οδηγίας, βάσει αδειίας διαμονής χορηγηθείσας δυνάμει των διατάξεων του κεφαλαίου της III. Το άρθρο 19, παράγραφος 2, της οδηγίας επιβεβαιώνει την ύπαρξη μιας τέτοιας προϋποθέσεως.
- 42 Το άρθρο 22 της οδηγίας 2003/109 επιβεβαιώνει ότι η προϋπόθεση αυτή πρέπει επίσης να πληρούται προκειμένου ο ενδιαφερόμενος να μπορεί να ανανεώσει την εν λόγω άδεια διαμονής στο δεύτερο κράτος μέλος, δεδομένου ότι, σύμφωνα με την παράγραφο 1, στοιχείο β', του άρθρου 22, το δεύτερο αυτό κράτος μέλος μπορεί να αποφασίσει να αρνηθεί την ανανέωση της εν λόγω αδειίας όταν δεν πληρούνται πλέον οι προϋποθέσεις των άρθρων 14 έως 16 της οδηγίας.
- 43 Κατά τα λοιπά, από το άρθρο 15 της οδηγίας 2003/109 προκύπτει ότι, σε αντίθεση προς ό,τι ισχύει για τις λοιπές προϋποθέσεις της συγκεκριμένης διατάξεως, τα κράτη μέλη δεν μπορούν να παρεκκλίνουν από την προϋπόθεση περί της οποίας γίνεται λόγος στη σκέψη 41 της παρούσας αποφάσεως.
- 44 Ο επιτακτικός χαρακτήρας της προϋποθέσεως αυτής απορρέει από το γεγονός ότι, όπως επισήμανε και ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 41 των προτάσεών του, το δικαίωμα διαμονής στο δεύτερο κράτος μέλος είναι παράγωγο του δικαιώματος υπαγωγής στο καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος στο πρώτο κράτος μέλος.
- 45 Επομένως, αν το δεύτερο κράτος μέλος, κατά την εξέταση αιτήσεως ανανέωσης αδειίας διαμονής βάσει των διατάξεων του κεφαλαίου III της οδηγίας 2003/109, διαπιστώσει ότι ο ενδιαφερόμενος υπήκοος τρίτης χώρας απώλεσε το δικαίωμά του υπαγωγής στο καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος στο πρώτο κράτος μέλος για τον λόγο, μεταξύ άλλων, όπως προβλέπει το άρθρο 9,

- παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 2003/109, ότι απουσιάζει από το έδαφος του πρώτου κράτους μέλους για διάστημα μεγαλύτερο των έξι ετών, η διαπίστωση αυτή εμποδίζει την ανανέωση της άδειας διαμονής.
- 46 Κατά δεύτερον, όπως επιβεβαιώνεται από την αιτιολογική σκέψη 21 της οδηγίας 2003/109, στο πλαίσιο του συστήματος που καθιερώνει η εν λόγω οδηγία, εναπόκειται στο δεύτερο κράτος μέλος, στο οποίο ο υπήκοος τρίτης χώρας επιθυμεί να διαμείνει βάσει του δικαιώματος υπαγωγής του στο καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος του οποίου απολαύει στο πρώτο κράτος μέλος, να εξακριβώσει αν ο υπήκοος πληροί τις προϋποθέσεις για να του χορηγηθεί άδεια διαμονής ή να ανανεωθεί η άδειά του, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται η προβλεπόμενη στο άρθρο 14, παράγραφος 1, της οδηγίας προϋπόθεση ότι έχει πράγματι το συγκεκριμένο δικαίωμα στο πρώτο κράτος μέλος.
- 47 Επομένως, στο πλαίσιο της εξακριβώσεως αυτής, το δεύτερο κράτος μέλος μπορεί να κληθεί να εξετάσει αν ο ενδιαφερόμενος υπήκοος τρίτης χώρας απώλεσε το δικαίωμα υπαγωγής στο εν λόγω καθεστώς συνεπεία, μεταξύ άλλων, του λόγου του άρθρου 9, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 2003/109.
- 48 Μολονότι μια τέτοια εξακρίβωση δύναται, ενδεχομένως, να οδηγήσει το δεύτερο κράτος μέλος να διαπιστώσει την απώλεια του δικαιώματος υπαγωγής στο καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος και, κατά συνέπεια, σύμφωνα με το άρθρο 22, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 2003/109, να αρνηθεί στον ενδιαφερόμενο υπήκοο τρίτης χώρας την ανανέωση της αδειας του διαμονής βάσει των διατάξεων του κεφαλαίου III της εν λόγω οδηγίας, εντούτοις μόνον το πρώτο κράτος μέλος δύναται να προβεί στην ανάκληση του εν λόγω καθεστώτος και της αδειας διαμονής επί μακρόν διαμένοντος – ΕΕ ή δύναται, ενδεχομένως, να εφαρμόσει την απλουστευμένη διαδικασία για την επανάκτηση του καθεστώτος επί μακρόν διαμένοντος, διαδικασία την οποία πρέπει να θεσπίσουν τα κράτη μέλη σύμφωνα με το άρθρο 9, παράγραφος 5, της εν λόγω οδηγίας.
- 49 Κατά τρίτον, όσον αφορά την κρίσιμη ημερομηνία για την εκτίμηση, από το δεύτερο κράτος μέλος, του ζητήματος αν πληρούνται η προϋπόθεση του άρθρου 14, παράγραφος 1, της οδηγίας 2003/109 για την ανανέωση αδειας διαμονής βάσει των διατάξεων του κεφαλαίου III της οδηγίας, τρεις ημερομηνίες μπορούν, εκ πρώτης όψεως, να ληφθούν υπόψη.
- 50 Συγκεκριμένα, όπως άλλωστε επισήμανε, κατ' ουσίαν, ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 46 των προτάσεών του, η κρίσιμη ημερομηνία θα μπορούσε να είναι είτε η ημερομηνία υποβολής της αιτήσεως ανανέωσης της αδειας διαμονής είτε κάποια μεταγενέστερη ημερομηνία προ της ημερομηνίας εκδόσεως της διοικητικής αποφάσεως επί της αιτήσεως, είτε κάποια ακόμη μεταγενέστερη ημερομηνία μεταξύ της ημερομηνίας ασκήσεως ενδίκου βοηθήματος κατά της διοικητικής αποφάσεως με την οποία απορρίφθηκε η εν λόγω αίτηση και της ημερομηνίας εκδόσεως της δικαστικής αποφάσεως, για παράδειγμα, όπως προτείνει το αιτούν δικαστήριο στην υπόθεση C-829/21, η ημερομηνία της τελευταίας επ' ακροατηρίου συζητήσεως.
- 51 Εντούτοις, η μόνη κρίσιμη ημερομηνία για την εκτίμηση της προϋποθέσεως του άρθρου 14, παράγραφος 1, της οδηγίας 2003/109 είναι η ημερομηνία υποβολής, από τον ενδιαφερόμενο υπήκοο τρίτης χώρας, της αιτήσεώς του για ανανέωση της αδειας διαμονής βάσει των διατάξεων του κεφαλαίου III της οδηγίας.
- 52 Πράγματι, το να γίνει δεκτό ότι τα κράτη μέλη διαθέτουν, για τους σκοπούς μιας τέτοιας εκτιμήσεως, την ευχέρεια να ορίσουν μεταγενέστερη ημερομηνία, εντασσόμενη στο πλαίσιο διοικητικής ή δικαστικής διαδικασίας, θα ήταν αντίθετο προς τις αρχές της ίσης μεταχειρίσεως

- και της ασφάλειας δικαίου, στο μέτρο που η ευδοκίμηση μιας τέτοιας αιτήσεως ανανεώσεως της αδειας διαμονής θα μπορούσε να εξαρτάται από περιστάσεις για τις οποίες δεν ευθύνεται ο ίδιος ο αιτών, αλλά κυρίως η εθνική διοίκηση ή τα εθνικά δικαστήρια, όπως είναι η μεγαλύτερη ή μικρότερη ταχύτητα με την οποία εξετάζεται η αίτηση ή εκδίδεται απόφαση επί προσφυγής κατά απορριπτικής αποφάσεως επί τέτοιας αιτήσεως [βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 16ης Ιουλίου 2020, *État belge* (Οικογενειακή επανένωση – Ανήλικο τέκνο), C-133/19, C-136/19 και C-137/19, EU:C:2020:577, σκέψη 42].
- 53 Στο πλαίσιο αυτό, υπογραμμίζεται ότι, όπως προκύπτει επίσης από την αιτιολογική σκέψη 10 της οδηγίας 2003/109, στο πλαίσιο των κανόνων που διέπουν τις διαδικασίες για την εξέταση της αιτήσεως για τη χορήγηση του καθεστώτος επί μακρόν διαμένοντος, ο νομοθέτης της Ένωσης θέλησε να εγγυηθεί στους ενδιαφερόμενους υπηκόους τρίτων χωρών επαρκές επίπεδο ασφάλειας δικαίου.
- 54 Τούτου λεχθέντος, όπως επισήμανε, κατ' ουσίαν, ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 55 και 56 των προτάσεών του, αν το δεύτερο κράτος μέλος εκτιμά ότι η απώλεια του δικαιώματος υπαγωγής στο καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος στο πρώτο κράτος μέλος λόγω, παραδείγματος χάριν, της παρόδου του χρονικού διαστήματος των έξι ετών του άρθρου 9, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 2003/109 επήλθε διαρκούσης της διοικητικής ή δικαστικής διαδικασίας σχετικά με την εν λόγω αίτηση ανανεώσεως, τίποτα δεν το εμποδίζει να εκδώσει επί της βάσεως αυτής νέα απόφαση περί μη ανανεώσεως ή ανακλήσεως της εν λόγω αδειας διαμονής κατ' εφαρμογήν του άρθρου 22 της οδηγίας.
- 55 Κατά τέταρτον, όσον αφορά τον έλεγχο, για τη χορήγηση ή την ανανέωση αδειας διαμονής βάσει των διατάξεων του κεφαλαίου III της οδηγίας 2003/109, της προβλεπόμενης στη σκέψη 41 της παρούσας αποφάσεως προϋποθέσεως ως προς το ότι ο ενδιαφερόμενος υπήκοος τρίτης χώρας έχει δικαίωμα υπαγωγής στο καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος στο πρώτο κράτος μέλος, το σχετικό βάρος αποδείξεως φέρει, κατ' αρχήν, ο εν λόγω υπήκοος.
- 56 Εντούτοις, από το άρθρο 15, παράγραφος 4, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 2003/109, ερμηνευόμενο με γνώμονα την αιτιολογική του σκέψη 11, συνάγεται ότι, προκειμένου να αποδείξει ότι πληροί τη συγκεκριμένη προϋπόθεση, αρκεί, κατ' αρχήν, να προσκομίσει ο εν λόγω υπήκοος στο δεύτερο κράτος μέλος την άδειά του διαμονής επί μακρόν διαμένοντος – ΕΕ την οποία έχει χορηγήσει το πρώτο κράτος μέλος, σύμφωνα με το άρθρο 8, παράγραφος 2, της οδηγίας, δεδομένου ότι η εν λόγω άδεια, εφόσον είναι έγκυρη, παρέχει τη δυνατότητα στον ως άνω υπήκοο να αποδείξει εύκολα και αμέσως ότι έχει δικαίωμα υπαγωγής στο καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος και ότι το δικαίωμα αυτό εξακολουθεί να ισχύει. Ως εκ τούτου, από μια τέτοια έγκυρη άδεια τεκμαίρεται ότι ο υπήκοος αυτός εξακολουθεί να έχει δικαίωμα στο εν λόγω καθεστώς.
- 57 Στο πλαίσιο αυτό, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι από τον συνδυασμό του άρθρου 2, στοιχείο β', και του άρθρου 14, παράγραφος 1, της οδηγίας 2003/109 προκύπτει ότι η άδεια διαμονής επί μακρόν διαμένοντος – ΕΕ παρέχει, κατ' αρχήν, στον δικαιούχο το δικαίωμα διαμονής, για διάστημα υπερβαίνον τους τρεις μήνες, στο έδαφος άλλων κρατών μελών πέραν εκείνου το οποίο αναγνώρισε υπέρ αυτού το καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος (απόφαση της 17ης Ιουλίου 2014, *Tahir*, C-469/13, EU:C:2014:2094, σκέψη 42).
- 58 Κατά τα λοιπά, το άρθρο 9, παράγραφος 6, της οδηγίας 2003/109 προβλέπει ότι, αντιστρόφως, η λήξη της αδειας διαμονής επί μακρόν διαμένοντος – ΕΕ ουδόλως επιφέρει την ανάκληση ή την απώλεια του καθεστώτος επί μακρόν διαμένοντος, όπερ μαρτυρεί τον αναγνωριστικό χαρακτήρα μιας τέτοιας αδειας διαμονής.

- 59 Εν προκειμένω, δεν αμφισβητείται ότι η ΤΕ και ο ΕΦ διαθέτουν έκαστος, στο πρώτο κράτος μέλος, ήτοι την Ιταλία, άδεια διαμονής επί μακρόν διαμένοντος – ΕΕ αορίστου διαρκείας και, επομένως, έγκυρη, οπότε τεκμαίρεται, υπέρ αυτών, ότι εξακολουθούν να έχουν το δικαίωμα υπαγωγής στο καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος στο συγκεκριμένο κράτος μέλος.
- 60 Το τεκμήριο αυτό, καθόσον δεσμεύει το δεύτερο κράτος μέλος κατά την εξέταση αιτήσεως για τη χορήγηση ή την ανανέωση άδειας διαμονής, εντάσσεται στο πνεύμα αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ των κρατών μελών, η οποία, όπως εκτίθεται στην αιτιολογική σκέψη 17 της οδηγίας 2003/109, ευνοείται από την εναρμόνιση των προϋποθέσεων κτήσεως του καθεστώτος επί μακρόν διαμένοντος την οποία επιδιώκει η ανωτέρω οδηγία.
- 61 Κατά πέμπτον, διευκρινίζεται ότι το τεκμήριο αυτό δεν είναι εντούτοις αμάχητο.
- 62 Πράγματι, λαμβανομένου υπόψη του αναγνωριστικού χαρακτήρα της αδειάς διαμονής επί μακρόν διαμένοντος – ΕΕ, ο οποίος ήδη επισημάνθηκε στη σκέψη 58 της παρούσας αποφάσεως, ακόμη και αν ο ενδιαφερόμενος υπήκοος τρίτης χώρας είναι σε θέση να προσκομίσει στο δεύτερο κράτος μέλος μια τέτοια ισχύουσα άδεια, το κράτος μέλος αυτό μπορεί να κληθεί, ιδίως κατά την εξέταση αιτήσεως ανανεώσεως αδειάς διαμονής χορηγηθείσας δυνάμει των διατάξεων του κεφαλαίου ΙΙΙ της οδηγίας 2003/109, να εξετάσει μήπως πρέπει να τεθεί υπό αμφισβήτηση η διατήρηση του δικαιώματος υπαγωγής στο καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος για κάποιον εκ των λόγων απώλειας του εν λόγω καθεστώτος επί μακρόν διαμένοντος που προβλέπονται στο άρθρο 9 της οδηγίας.
- 63 Ωστόσο, η επανεξέταση του ζητήματος αυτού εξαρτάται από τη διαπίστωση, από το δεύτερο κράτος μέλος, της υπάρξεως αρκούντως συγκεκριμένων και συγκλινουσών ενδείξεων ότι κάποιος από τους λόγους αυτούς μπορεί ενδεχομένως να τυγχάνει εφαρμογής στην περίπτωση της οποίας έχει επιληφθεί.
- 64 Όσον αφορά, ειδικότερα, τον λόγο που προβλέπεται στο άρθρο 9, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 2003/109, αποτελεί ένδειξη τέτοιας απώλειας δυνάμενη να δικαιολογήσει τον έλεγχο από το δεύτερο κράτος μέλος της διατηρήσεως του δικαιώματος υπαγωγής στο εν λόγω καθεστώς, το γεγονός ότι, κατά την ημερομηνία υποβολής της αιτήσεως του ενδιαφερομένου, έχουν παρέλθει έξι και πλέον έτη από την άφιξή του στο έδαφος του κράτους μέλους αυτού ή από τη λήψη της πρώτης αδειάς του διαμονής βάσει των διατάξεων του κεφαλαίου ΙΙΙ της οδηγίας 2003/109 στο εν λόγω κράτος μέλος.
- 65 Κατά έκτον, όταν υφίστανται τέτοιες ενδείξεις, το δεύτερο κράτος μέλος υποχρεούται να προβεί σε δύο είδη πρόσθετων ελέγχων όσον αφορά ειδικώς τον λόγο απώλειας του δικαιώματος υπαγωγής στο καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος που προβλέπεται στο άρθρο 9, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 2003/109.
- 66 Πρώτον, προκειμένου να προσδιορισθεί εάν εφαρμόζεται η συγκεκριμένη διάταξη, το δεύτερο κράτος μέλος πρέπει να λαμβάνει υπόψη το γεγονός ότι κάθε φυσική παρουσία του ενδιαφερομένου στο έδαφος του πρώτου κράτους μέλους κατά την περίοδο των έξι ετών, ακόμη και αν η παρουσία αυτή δεν υπερβαίνει, κατά την ανωτέρω περίοδο, συνολική διάρκεια ολίγων μόνον ημερών, αρκεί προκειμένου να εμποδίσει την απώλεια του δικαιώματός του υπαγωγής στο καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος [βλ., κατ' αναλογία, όσον αφορά το άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχείο γ', της οδηγίας 2003/109, απόφαση της 20ής Ιανουαρίου 2022, Landeshauptmann von Wien (Απώλεια του καθεστώτος επί μακρόν διαμένοντος), C-432/20, EU:C:2022:39, σκέψη 47].

- 67 Η ανωτέρω ερμηνεία του άρθρου 9, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 2003/109 ερείδεται, μεταξύ άλλων, επί της ανάγκης, όπως ήδη επισημάνθηκε στη σκέψη 53 της παρούσας αποφάσεως, να διασφαλισθεί στους ενδιαφερόμενους υπηκόους τρίτων χωρών, στο πλαίσιο των διαδικαστικών κανόνων οι οποίοι διέπουν την εξέταση της αιτήσεως προς απόκτηση του καθεστώτος επί μακρόν διαμένοντος, επαρκές επίπεδο ασφάλειας δικαίου [πρβλ. απόφαση της 20ής Ιανουαρίου 2022, Landeshauptmann von Wien (Απώλεια του καθεστώτος επί μακρόν διαμένοντος), C-432/20, EU:C:2022:39, σκέψεις 38 έως 40].
- 68 Ως εκ τούτου, η παρουσία, έστω και πολύ μικρής διάρκειας, του ενδιαφερόμενου υπηκόου τρίτης χώρας στο έδαφος του πρώτου κράτους μέλους κατά τη διάρκεια της εξαετούς περιόδου που προβλέπει η ως άνω διάταξη, έχει ως συνέπεια η προβλεπόμενη σε αυτήν αποσβεστική προθεσμία να διακόπτεται και να αρχίζει να τρέχει νέα εξαετής προθεσμία από την ημερομηνία κατά την οποία παύει η εκάστοτε παρουσία του υπηκόου αυτού στο έδαφος του πρώτου κράτους μέλους.
- 69 Επομένως, εναπόκειται στο δεύτερο κράτος μέλος, στο πλαίσιο της εξετάσεως αιτήσεως περί ανανεώσεως αδειας διαμονής βάσει των διατάξεων του κεφαλαίου III της οδηγίας 2003/109, να εξετάζει το ίδιο αν υφίστανται στοιχεία από τα οποία μπορεί να συναχθεί ότι το διάστημα των έξι ετών που προβλέπει το άρθρο 9, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας είχε παρέλθει κατά την ημερομηνία υποβολής της αιτήσεως του ενδιαφερομένου και, σε καταφατική περίπτωση, να του γνωστοποιεί το γεγονός αυτό, πληροφορώντας τον ότι η εν λόγω προθεσμία πιθανώς να έχει διακοπεί και ότι ενδέχεται να έχει αρχίσει να τρέχει νέα εξαετής προθεσμία, εφόσον εν τω μεταξύ βρέθηκε εκ νέου στο έδαφος του πρώτου κράτους μέλους.
- 70 Στο πλαίσιο αυτό, το δεύτερο κράτος μέλος οφείλει να καλέσει τον ενδιαφερόμενο υπήκοο τρίτης χώρας, εφόσον προβάλλει τη διακοπή της προθεσμίας, να προσκομίσει στοιχεία ικανά να αποδείξουν παρουσία στο έδαφος του πρώτου κράτους μέλους κατά τη διάρκεια της εν λόγω εξαετούς περιόδου, έστω και ολιγοήμερη.
- 71 Δεύτερον, εάν από τους ελέγχους που διενήργησε το δεύτερο κράτος μέλος προκύψει ότι ο ενδιαφερόμενος υπήκοος τρίτης χώρας απουσίασε από το έδαφος του πρώτου κράτους μέλους για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των έξι ετών, το δεύτερο κράτος μέλος οφείλει επίσης να ελέγξει, σύμφωνα με το άρθρο 9, παράγραφος 4, τρίτο εδάφιο, της οδηγίας 2003/109, εάν το πρώτο κράτος μέλος έκανε χρήση, στη νομοθεσία του, της προβλεπόμενης στη διάταξη αυτή δυνατότητας να προβλέψει, κατά παρέκκλιση από το άρθρο 9, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας ότι, «για ειδικούς λόγους», ο επί μακρόν διαμένων διατηρεί το καθεστώς του στο εν λόγω κράτος μέλος «σε περίπτωση απουσιών για περίοδο υπερβαίνουσα την εξαετία» και, οσάκις τούτο συμβαίνει, εάν, στη συγκεκριμένη περίπτωση, διαπιστώνεται η συνδρομή ενός τέτοιου ειδικού λόγου.
- 72 Όσον αφορά τα δύο αυτά είδη ελέγχων, το δεύτερο κράτος μέλος θα πρέπει να προσεγγίσει το πρώτο κράτος μέλος προκειμένου να ζητήσει τη συνδρομή του, δεδομένου ότι οι εν λόγω έλεγχοι απαιτούν πρόσβαση σε πληροφοριακά στοιχεία τα οποία μπορεί να διαθέτει μόνον το τελευταίο αυτό κράτος μέλος.
- 73 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, στις σχέσεις μεταξύ κρατών μελών, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η αρχή της καλόπιστης συνεργασίας που κατοχυρώνεται στο άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ, η οποία επιβάλλει στα κράτη μέλη, γενικώς και, επομένως, μεταξύ άλλων, στο πλαίσιο των καταστάσεων που διέπονται από την οδηγία 2003/109, την υποχρέωση να εκπληρώνουν τα εκ των Συνθηκών καθήκοντα βάσει αμοιβαίου σεβασμού και αμοιβαίας συνεργασίας.

- 74 Τέλος, μόνον κατόπιν των ανωτέρω ελέγχων και κατόπιν εκτιμήσεως του συνόλου των κρίσιμων στοιχείων, το δεύτερο κράτος μέλος μπορεί, ενδεχομένως, για τους σκοπούς και μόνον της διαδικασίας εξετάσεως της αιτήσεως περί ανανεώσεως αδειας διαμονής βάσει των διατάξεων του κεφαλαίου III της οδηγίας 2003/109, να συναγάγει εντεύθεν το συμπέρασμα ότι, κατά την ημερομηνία υποβολής της εν λόγω αιτήσεως, σύμφωνα με το άρθρο 9, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας, ο ενδιαφερόμενος υπήκοος τρίτης χώρας δεν είχε πλέον δικαίωμα υπαγωγής στο καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος στο πρώτο κράτος μέλος και μπορεί, για τον λόγο αυτόν, να αρνηθεί να ανανεώσει την άδεια διαμονής, σύμφωνα με το άρθρο 22, παράγραφος 1, στοιχείο β', της ως άνω οδηγίας.
- 75 Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των ανωτέρω σκέψεων, στα τρία πρώτα προδικαστικά ερωτήματα στις υποθέσεις C-829/21 και C-129/22 προσήκει η απάντηση ότι η οδηγία 2003/109, και ειδικότερα το άρθρο της 22, παράγραφος 1, στοιχείο β', έχει την έννοια ότι κράτος μέλος μπορεί να αρνηθεί να ανανεώσει άδεια διαμονής την οποία χορήγησε στον υπήκοο τρίτης χώρας δυνάμει των διατάξεων του κεφαλαίου III της οδηγίας για τον προβλεπόμενο στο άρθρο 9, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας λόγο ότι ο συγκεκριμένος υπήκοος, συνεπεία της απουσίας του, για διάστημα υπερβαίνον την εξαετία, από το έδαφος του κράτους μέλους το οποίο του χορήγησε το καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος και του γεγονότος ότι το τελευταίο αυτό κράτος μέλος δεν έκανε χρήση της δυνατότητας που προβλέπει το άρθρο 9, παράγραφος 4, τρίτο εδάφιο, της οδηγίας, απώλεσε το δικαίωμα υπαγωγής στο εν λόγω καθεστώς στο χορηγήσαν αυτό κράτος μέλος, υπό την προϋπόθεση ότι η εξαετία συμπληρώθηκε το αργότερο κατά την ημερομηνία υποβολής της αιτήσεως για ανανέωση της αδειας διαμονής και ότι ο υπήκοος κλήθηκε προηγουμένως να προσκομίσει αποδείξεις περί τυχόν περιόδων παρουσίας του στο εν λόγω έδαφος κατά τη διάρκεια της ως άνω εξαετίας.

Επί του τετάρτου προδικαστικού ερωτήματος στην υπόθεση C-129/22

- 76 Με το τέταρτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο στην υπόθεση C-129/22 ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 9, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, και το άρθρο 22, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 2003/109 έχουν την έννοια ότι μεταφέρει προσηκόντως στο εθνικό του δίκαιο τις διατάξεις αυτές το δεύτερο κράτος μέλος το οποίο τις θέτει σε εφαρμογή με δύο διαφορετικές διατάξεις στην περίπτωση κατά την οποία η μεν πρώτη διάταξη επαναλαμβάνει τον λόγο που συνεπάγεται την απώλεια του δικαιώματος υπαγωγής στο καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος και προβλέπεται στο άρθρο 9, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας, ενώ η δεύτερη διάταξη προβλέπει ότι άδεια διαμονής δυνάμει των διατάξεων του κεφαλαίου III της εν λόγω οδηγίας πρέπει να ανακαλείται αν ο ενδιαφερόμενος υπήκοος τρίτης χώρας έχει απολέσει το δικαίωμά του υπαγωγής στο καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος στο κράτος μέλος το οποίο χορήγησε το ως άνω καθεστώς, χωρίς η διάταξη αυτή να περιέχει συγκεκριμένη αναφορά σε κάποιον από τους λόγους απώλειας του εν λόγω δικαιώματος οι οποίοι προβλέπονται στο άρθρο 9 της οδηγίας.
- 77 Συναφώς, από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι η μεταφορά στο εθνικό δίκαιο των διατάξεων του δικαίου της Ένωσης, όπως είναι το άρθρο 9, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, και το άρθρο 22, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 2003/109, απαιτεί τη θέση τους σε εφαρμογή μέσω διατάξεων οι οποίες έχουν την εξειδίκευση, την ακρίβεια και τη σαφήνεια που απαιτούνται για την τήρηση της επιταγής της ασφάλειας δικαίου [βλ. κατ' αναλογίαν, αποφάσεις της 24ης Απριλίου 2012, Kamberaj, C-571/10, EU:C:2012:233, σκέψη 87, καθώς και της 3ης Σεπτεμβρίου 2020, Subdelegación del Gobierno en Barcelona (Επί μακρόν διαμένοντες), C-503/19 και C-592/19, EU:C:2020:629, σκέψεις 36 και 37].

- 78 Όσον αφορά, ειδικότερα, το άρθρο 22, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 2003/109, από την ίδια νομολογία προκύπτει επίσης ότι, αν αποδειχθεί ότι τούτο δεν συμβαίνει, το οικείο κράτος μέλος δεν μπορεί να επικαλεσθεί την ανωτέρω διάταξη για να απορρίψει αίτηση υπηκόου τρίτης χώρας για ανανέωση αδειάς διαμονής βάσει των διατάξεων του κεφαλαίου III της οδηγίας 2003/109.
- 79 Εντούτοις, μεταφέρει το εν λόγω άρθρο 22, παράγραφος 1, στοιχείο β', σύμφωνα με τις απαιτήσεις της εξειδικεύσεως, της ακρίβειας και της σαφήνειας περί των οποίων κάνει λόγο η υπομνησθείσα στη σκέψη 77 νομολογία, εθνική διάταξη όπως είναι το άρθρο 52, παράγραφος 6, του AufenthaltG, η οποία προβλέπει ότι άδεια διαμονής δυνάμει των διατάξεων του κεφαλαίου III της οδηγίας 2003/109 πρέπει να ανακαλείται αν ο ενδιαφερόμενος υπήκοος τρίτης χώρας απολέσει το δικαίωμα υπαγωγής στο καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος σε άλλο κράτος μέλος, έστω και αν η ανωτέρω εθνική διάταξη δεν αναφέρεται ρητώς στους λόγους απωλείας του δικαιώματος υπαγωγής στο εν λόγω καθεστώς τους οποίους προβλέπει το άρθρο 9 της οδηγίας 2003/109.
- 80 Πράγματι, αφενός, από μια τέτοια εθνική διάταξη προκύπτει αναμφήριστα ότι μια τέτοια άδεια διαμονής ανακαλείται από το δεύτερο κράτος μέλος αν ο ενδιαφερόμενος απώλεσε το δικαίωμα υπαγωγής στο καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος στο κράτος μέλος που του παρέσχε το δικαίωμα αυτό.
- 81 Αφετέρου, η διαλαμβανόμενη στην εθνική αυτή διάταξη περίπτωση η οποία παρέχει στο δεύτερο κράτος μέλος το έρεισμα για μια τέτοια ανάκληση, ήτοι το γεγονός ότι ο ενδιαφερόμενος υπήκοος τρίτης χώρας απώλεσε το δικαίωμα υπαγωγής στο καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος στο πρώτο κράτος μέλος, μπορεί να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι αναφέρεται στους διάφορους λόγους απωλείας του δικαιώματος υπαγωγής στο εν λόγω καθεστώς οι οποίοι προβλέπονται στο άρθρο 9 της οδηγίας 2003/109, δεδομένου ότι το κράτος μέλος που χορήγησε το εν λόγω δικαίωμα μπορεί να το ανακαλέσει μόνο για έναν από τους λόγους αυτούς.
- 82 Επιπλέον, μεταφέρει στο εσωτερικό δίκαιο το άρθρο 9, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 2003/109 σύμφωνα με τις απαιτήσεις της εξειδικεύσεως, της ακρίβειας και της σαφήνειας τις οποίες θέτει η υπομνησθείσα στη σκέψη 77 νομολογία, διάταξη του εθνικού δικαίου κράτους μέλους όπως είναι το άρθρο 51, παράγραφος 9, πρώτη περίοδος, σημείο 4, του AufenthaltG η οποία προβλέπει ότι υπήκοος τρίτης χώρας που απολαύει του δικαιώματος υπαγωγής στο καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος στο κράτος μέλος αυτό χάνει το συγκεκριμένο δικαίωμα όταν απουσιάζει από το έδαφος του εν λόγω κράτους μέλους για χρονικό διάστημα έξι ετών.
- 83 Ως εκ τούτου, βάσει της ανωτέρω διατάξεως του εθνικού δικαίου η οποία μεταφέρει στην εσωτερική έννομη τάξη το άρθρο 22, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 2003/109, το δεύτερο κράτος μέλος μπορεί να αρνηθεί να χορηγήσει στον υπήκοο τρίτης χώρας άδεια διαμονής δυνάμει των διατάξεων του κεφαλαίου III της εν λόγω οδηγίας ή μπορεί να αρνηθεί την ανανέωσή της αν διαπιστώσει ότι ο υπήκοος τρίτης χώρας απώλεσε το δικαίωμα υπαγωγής στο καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος στο πρώτο κράτος μέλος για τον λόγο ο οποίος προβλέπεται στο άρθρο 9, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας.
- 84 Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, στο τέταρτο προδικαστικό ερώτημα στην υπόθεση C-129/22 προσήκει η απάντηση ότι το άρθρο 9, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, και το άρθρο 22, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 2003/109 έχουν την έννοια ότι μεταφέρει προσηκόντως στο εθνικό του δίκαιο τις διατάξεις αυτές το δεύτερο κράτος μέλος το οποίο τις θέτει σε εφαρμογή με δύο διαφορετικές διατάξεις στην περίπτωση κατά την οποία η μεν πρώτη διάταξη

επαναλαμβάνει τον λόγο που συνεπάγεται την απώλεια του δικαιώματος υπαγωγής στο καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος και προβλέπεται στο άρθρο 9, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας, ενώ η δεύτερη διάταξη προβλέπει ότι άδεια διαμονής δυνάμει των διατάξεων του κεφαλαίου III της εν λόγω οδηγίας πρέπει να ανακαλείται αν ο ενδιαφερόμενος υπήκοος τρίτης χώρας έχει απολέσει το δικαίωμά του υπαγωγής στο καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος στο κράτος μέλος το οποίο χορήγησε το ως άνω καθεστώς, χωρίς η διάταξη αυτή να περιέχει συγκεκριμένη αναφορά σε κάποιον από τους λόγους απώλειας του εν λόγω δικαιώματος οι οποίοι προβλέπονται στο άρθρο 9 της οδηγίας.

Επί του τετάρτου προδικαστικού ερωτήματος στην υπόθεση C-829/21

- 85 Με το τέταρτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο στην υπόθεση C-829/21 ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 15, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 2003/109 έχει την έννοια ότι το κράτος μέλος στο οποίο ο υπήκοος τρίτης χώρας υπέβαλε αίτηση για τη χορήγηση αδειάς διαμονής δυνάμει των διατάξεων του κεφαλαίου III της οδηγίας ή για την ανανέωση αδειάς διαμονής μπορεί να απορρίψει την αίτηση για τον λόγο ότι ο υπήκοος αυτός δεν επισύναψε στην αίτησή του δικαιολογητικά αποδεικνύοντα ότι διαθέτει προσήκον κατάλυμα, ενώ το εν λόγω κράτος μέλος δεν έχει θέσει σε εφαρμογή τη συγκεκριμένη διάταξη.
- 86 Συναφώς, όπως προκύπτει από τη νομολογία του Δικαστηρίου που υπομνήσθηκε στις σκέψεις 77 και 78 της παρούσας αποφάσεως, εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο, το οποίο είναι το μόνο αρμόδιο για την ερμηνεία του εθνικού δικαίου στο πλαίσιο της διαδικασίας του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, να εξακριβώσει αν το εθνικό του δίκαιο περιλαμβάνει διάταξη η οποία θέτει σε εφαρμογή το άρθρο 15, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 2003/109 με την εξειδίκευση, την ακρίβεια και τη σαφήνεια που απαιτούνται για την τήρηση της επιταγής της ασφάλειας δικαίου. Αν αποδειχθεί ότι τούτο δεν συμβαίνει, το δεύτερο κράτος μέλος δεν θα μπορεί να επικαλεσθεί τη διάταξη αυτή για να απορρίψει αίτηση υπηκόου τρίτης χώρας για χορήγηση αδειάς διαμονής βάσει των διατάξεων του κεφαλαίου III της οδηγίας ή για ανανέωσή της.
- 87 Εν προκειμένω, όμως, κατά τη διατύπωση του τετάρτου ερωτήματος, το αιτούν δικαστήριο στην υπόθεση C-829/21 εκτιμά ότι «η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας δεν έχει κάνει χρήση της δυνατότητας που προβλέπεται στο άρθρο 15, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 2003/109».
- 88 Κατόπιν των ανωτέρω, στο τέταρτο προδικαστικό ερώτημα στην υπόθεση C-829/21 προσήκει η απάντηση ότι το άρθρο 15, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 2003/109 έχει την έννοια ότι το κράτος μέλος στο οποίο ο υπήκοος τρίτης χώρας υπέβαλε αίτηση για τη χορήγηση αδειάς διαμονής δυνάμει των διατάξεων του κεφαλαίου III της οδηγίας ή για την ανανέωση αδειάς διαμονής δεν μπορεί να απορρίψει την αίτηση για τον λόγο ότι ο υπήκοος αυτός δεν επισύναψε στην αίτησή του δικαιολογητικά αποδεικνύοντα ότι διαθέτει προσήκον κατάλυμα, εφόσον το εν λόγω κράτος μέλος δεν έχει θέσει σε εφαρμογή τη συγκεκριμένη διάταξη.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 89 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους των κυρίων δικών τον χαρακτήρα παρεμπύπτοντος που ανέκυψε ενώπιον των αιτούντων δικαστηρίων, σ' αυτά εναπόκειται να αποφανθούν επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (δεύτερο τμήμα) αποφαινεται:

- 1) Η οδηγία 2003/109/ΕΚ του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2003, σχετικά με το καθεστώς υπηκόων τρίτων χωρών οι οποίοι είναι επί μακρόν διαμένοντες, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2011/51/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Μαΐου 2011, και ειδικότερα το άρθρο της 22, παράγραφος 1, στοιχείο β΄,

έχει την έννοια ότι:

κράτος μέλος μπορεί να αρνηθεί να ανανεώσει άδεια διαμονής την οποία χορήγησε σε υπήκοο τρίτης χώρας δυνάμει των διατάξεων του κεφαλαίου III της οδηγίας, όπως αυτή τροποποιήθηκε, για τον προβλεπόμενο στο άρθρο 9, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας, όπως αυτή τροποποιήθηκε, λόγο ότι ο συγκεκριμένος υπήκοος, συνεπεία της απουσίας του, για διάστημα υπερβαίνον την εξαετία, από το έδαφος του κράτους μέλους το οποίο του χορήγησε το καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος και του γεγονότος ότι το τελευταίο αυτό κράτος μέλος δεν έκανε χρήση της δυνατότητας που προβλέπει το άρθρο 9, παράγραφος 4, τρίτο εδάφιο, της οδηγίας, όπως αυτή τροποποιήθηκε, απώλεσε το δικαίωμα υπαγωγής στο εν λόγω καθεστώς στο χορηγήσαν αυτό κράτος μέλος, υπό την προϋπόθεση ότι η εξαετία συμπληρώθηκε το αργότερο κατά την ημερομηνία υποβολής της αιτήσεως για ανανέωση της αδειας διαμονής και ότι ο υπήκοος κλήθηκε προηγουμένως να προσκομίσει αποδείξεις περί τυχόν περιόδων παρουσίας του στο εν λόγω έδαφος κατά τη διάρκεια της ως άνω εξαετίας.

- 2) Το άρθρο 9, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, και το άρθρο 22, παράγραφος 1, στοιχείο β΄, της οδηγίας 2003/109, όπως αυτή τροποποιήθηκε με την οδηγία 2011/51,

έχουν την έννοια ότι:

μεταφέρει προσηκόντως στο εθνικό του δίκαιο τις διατάξεις αυτές το δεύτερο κράτος μέλος το οποίο τις θέτει σε εφαρμογή με δύο διαφορετικές διατάξεις στην περίπτωση κατά την οποία η μεν πρώτη διάταξη επαναλαμβάνει τον λόγο που συνεπάγεται την απώλεια του δικαιώματος υπαγωγής στο καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος και προβλέπεται στο άρθρο 9, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας, όπως αυτή τροποποιήθηκε, ενώ η δεύτερη διάταξη προβλέπει ότι άδεια διαμονής δυνάμει των διατάξεων του κεφαλαίου III της εν λόγω οδηγίας, όπως αυτή τροποποιήθηκε, πρέπει να ανακαλείται αν ο ενδιαφερόμενος υπήκοος τρίτης χώρας έχει απολέσει το δικαίωμά του υπαγωγής στο καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος στο κράτος μέλος το οποίο χορήγησε το ως άνω καθεστώς, χωρίς η διάταξη αυτή να περιέχει συγκεκριμένη αναφορά σε κάποιον από τους λόγους απώλειας του εν λόγω δικαιώματος οι οποίοι προβλέπονται στο άρθρο 9 της οδηγίας, όπως αυτή τροποποιήθηκε.

- 3) Το άρθρο 15, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 2003/109, όπως αυτή τροποποιήθηκε με την οδηγία 2011/51,

έχει την έννοια ότι:

το κράτος μέλος στο οποίο ο υπήκοος τρίτης χώρας υπέβαλε αίτηση για τη χορήγηση αδειας διαμονής δυνάμει των διατάξεων του κεφαλαίου III της οδηγίας, όπως αυτή τροποποιήθηκε, ή για την ανανέωση αδειας διαμονής δεν μπορεί να απορρίψει την

αίτηση για τον λόγο ότι ο υπήκοος αυτός δεν επισύναψε στην αίτησή του δικαιολογητικά αποδεικνύοντα ότι διαθέτει προσηκόν κατάλυμα, εφόσον το εν λόγω κράτος μέλος δεν έχει θέσει σε εφαρμογή τη συγκεκριμένη διάταξη.

(υπογραφές)